

Tone
Peršak

Vikend

(odlomek)

1. poglavje

Brin je bil ves umazan. Prepotene kavbojke so se mu neprijetno, hladno in mastno lepile ob stegna. Prav tako taborniška bluza, ob ledja in pleča. Od čela, čez senca in lica, so mu proti vratu polzele kapljice znoja in puščale za seboj umazano, s črnim robom obrobljeno sled.

— Kakšno vreme! — je pomislil. Vsi trije dnevi v Bohinju so bili

hladni in deževni. A takoj, ko so podrli šotore ter pospravili smeti, je posijalo sonce in naredil se je prvi zares topel, prav vroč pomladni dan. Že vso pot od Bohinja se je prav neprijetno potil. Vendar je v avtobusu od Ljubljane, v družbi z Mojco in tovariši, med šalami in vici, ki so si jih pripovedovali, laže prenašal tegobe vročega dne v prepolnem in smrdečem avtobusu. Zdaj, kasneje je prišlo vse to za njim. Utrujenost, ki se je v njem nabrala v teh treh dneh, neprijetna umazanost, vročina...

Trudil se je, da bi čimbolj nepremično sedel in da se sploh ne bi naslonil ob leseno naslonjalo sedeža v mestnem avtobusu, ki je že spet vozil tako divje in zavijal hitro, da je človeka kar vleklo zdaj v eno, zdaj v drugo stran. Sam sebi je bil zopr in težko je že čakal, da bo avtobus pripeljal do postaje ob majhni tržnici, kjer bo izstopil in zdrvel do doma, najprej naravnost pod tuš, in potem bo že vse drugače.

Na sosednji sedež je sedla neka urejena ženska. Ena tistih, ki jih že od daleč zavohaš. Dišala je po raznih parfumi in po precej močni kolonjski vodi hkrati. Pogledala ga je in naglo spet odmaknila pogled, a Brin je vendarle utegnil opaziti, da ima na lica naneseno plast nekakšnega blede rdečega pudra, oči obrobljene s črno črto in veke osenčene z nekakšno modrikasto ali celo zelenkasto barvo. In presedla se je, toliko da je med njo in njim nastal presledek. In tako si je Brinova zlovoljnost našla cilj. Pač ni vedela, da on slabo prenaša takšne štose. Posmehnil se je v svojo redko in kodrasto temno bradico ter se primaknil tesno ob odišavljeno žensko; prislonil je svoje stegno ob njeno in obrnil ter sklonil tudi glavo tik ob njeno. Ženska ga je spet pogledala in se že med obratom glave kar nekoliko odmaknila z gornjim delom telesa. Brin je vedel, da zaudarja,

a se je kar smehljaj. Gledal je njena že nekoliko sirasta lica, premazana s pudrom, temno obrobljene oči, svetli vrat, na katerem svileni modro zelena pisana ruta ni uspela prikriti prvih rumenkastih gub, in mislil je, kako ponižno je to, če se človek trudi, da bi sebi in svetu okrog sebe prikri svoj pravo stanje. Ženska se je medtem še nekoliko odmaknila, a Brin je vztrajal v svoji zoprnosti in se je takoj spet primaknil tesno ob njo. In bil je prav privoščljivo srečen, ko je opazil njeno zmedenost, naglo plahutanje z dolgimi trepalnicami, gube, ki so se ji zarezale v kožo okrog stisnjenih ustnic. Ozirala se je po avtobusu. Nobenega prostega sedeža ni bilo blizu. A do tega, da bi stala zaradi njega, ji najbrž tudi ni bilo. In Brin, ki se je medtem kar stiskal ob njo, je vedel, da se nima več kam odmakniti, ker bi se lahko nazadnje že na prvem ovinku kar prekobalila s sedeža. Spet se je zagledala vanj . . .

In zdaj je Brin vstal. Njen zadnji pogled je bil čuden in tudi avtobus se je že bližal postaji ob mali tržnici. Stopil je proti izhodu in potegnil svoj nahrbtnik za seboj. Bilo mu je žal zaradi tega idiotskega napada na odišavljeno žensko. Pomislil je, da se je vedel prav kot Ivo in ta misel mu je bila neprijetna. Ivo se je večkrat rad hvalil s tem, da je komu nagajal v avtobusu. Pripovedoval je, recimo, da je nekomu stopil na nogo in potem kar stal, kot da sploh ne čuti tuje noge pod svojim podplatom. Brin mu je večkrat očital, da so to idiotske finte, s katerimi prav gotovo ne bo nikogar opozoril na svoj odpor zoper malomeščanskost. Dostikrat se je celo vprašal, ali so vse te Ivoteve pripovedi sploh resnične in ne le navadno blablagozgovorjenje.

Pomislil je že, da bi se kar obrnil in se odišavljeni ženski opravičil. Toda avtobus se je že ustavljal, a tudi pogledala ga je prvič tako zviška, da ji nikakor ni privoščil zadoščenja, ki bi ga verjetno začutila, če bi se ji res opravičil. — Saj navsezadnje ni umazan zaradi malomarnosti, marveč zato, ker se tri dni ni imel kje okopati in prav lahko bi se zgodilo, da je celo kakšnega njenega pamža učil te tri dni, kako se postavlja šotor, kako se zaneti ogenj brez dima, kako se zavozla čvrst voz . . .

Brin je izstopil. Znova ves poln slabe volje. Gledal je za avtobusom in najraje bi kar zavpil kakšno debelo psovko za njim. Toda odišavljena ženska ga seveda ne bi slišala. Stopal je čez cesto. Zlovoljen. Utrujen. Ves mračen. Spet se je spomnil, kako sta se z Mojco prav na koncu sporekla. Na postaji, kjer sta čakala svoja mestna avtobusa; ona številko 14, on pa tegale s številko 4. Popolnoma brez zveze. Zaradi tega ali bosta šla v kino ob šestih ali ob osmih zvečer. Že med prerekanjem je začutil, da hoče ona iti v kino ob šestih samo zato, ker je on predlagal, da gresta ob osmih. Že večkrat je opazil, kako se mu včasih upre, kar brez razloga in je sploh ni mogoče prepričati o ničemer, z nobenim razlogom. In vedno se mu je potem zdelo, da gre za povsem navadno kljubovanje. — Najbolje bi bilo najbrž, če sploh ne bi šla v kino. Naloge ga čakajo in s fiziko in matematiko je že ves čas v zaostanku. In mimogrede se lahko zgodi, da ga stara naslednji dan dvigne, je razmišljal in stopal mimo nove predmestne pošte. Mimogrede se je pogledal v zrcalu temne steklene stene. Zravnal se je. Naglo. — Saj vendar ne more hoditi okrog, kot da bi imel nahrbtnik poln kamenja ali

bil šestdeset let star. — Kar stekel je čez široko betonsko stopnišče, po stezi, s ploščicami tlakovani, čez dvorišče, posuto z belim mletim kamnom, proti vhodu v ogromni stanovanjski blok. Na klopeh, okrog majčkenega otroškega igrišča, je sedelo nekaj fantov in deklet, ki jih je poznal le navidez, toliko da je vedel, da so iz bloka. Že nekaj let so vsi stanovali v tem stanovanjskem čebelnjaku in vendar se ni še z nobenim od njih temeljito spoznal, kaj šele sprijateljil. Večkrat jih je gledal, ko so igrali na male gole kar na dvorišču. Njega nogomet ni zanimal. Včasih so sedeli na betonski ograji ob stopnišču in pili pivo iz steklenic ter si pripovedovali vice. Sam ni pil. Načelno. Tudi zato, ker je Ivo pil za vso družino. In Mare tudi.

Stopil je v hladen hodnik v pritličju. Desni lift, ki se je ustavljal v parnih nadstropjih, ga je kar pričakal. Peljal se je v deseto nadstropje in se spotoma ogledoval v ostanku razbitega ogledala. Ugotovil je, da si bo moral umiti glavo. Odkar je imel daljše lase, si jo je moral kar naprej prati... In brki so se mu zdeli še vedno preveč redki. Imel je kar dolge brke, da so mu nemarno nagajali, medtem ko je jedel, a vendar komaj opazne. Kljub črni barvi. Preredke pač. Toda Mojci je bil z brado in brki neprimerno bolj všeč in tako si je pušchal brke in brado, čeprav je večkrat trpel zaradi neprijetnega srbenja kože pod brado in je imel velike težave z izpuščaji, ki so se mu nabirali in odpirali med dlakami predvsem ob robu obraza... Ni bil zadovoljen s svojo podobo.

Lift se je ustavil v desetem nadstropju. Zaloputnil je vrata za seboj, pozvonil in hkrati že segel po kljuki. Kot ponavadi so bila tudi tokrat vrata v domače stanovanje odklenjena. Vstopil je. Hkrati je odprla vrata med kuhinjo in predsobo mati. Katarina.

Rekla je: »O!« in: »Kaj so bila vrata spet kar odprta?«

Brin je zaprl vrata in jih zaklenil.

Mati je bila še kar v svojem razpoloženju: »Lepega dne nam bo kdo ukradel pralni stroj iz kopalnice, medtem ko bomo mi kosili v kuhinji ali pa večerjali, ko imamo kar naprej odklenjena vrata.« In pristavila je še: »Vrzi tale punklc stran in pridi jest! — Mislili smo že, da te ne bo, in smo prav zdaj sedli za mizo.«

Brin je že med njenim govorjenjem zaznal zamolke zvoke pogovora iz kuhinje in škrebljanje žlic. Očitno je oče nekaj dopovedoval Ivotu in Maretu, vendar ni razumel kaj. Kar stresel je nahrbtnik s sebe. Naslonil se je na nizko omarico ob vratih ter se trudno sklonil, da bi si odvezal vezalke. Mati je še vedno stala pred njim, naslonjena na podboj, in ga opazovala. Mimogrede jo je pogledal od spodaj navzgor, ko je že razvezal in razrahljal vezalke na eni copati in prehajal na drugo.

Opazil je, kako je tudi tokrat kar naenkrat postala nejevoljna. Najbrž je opazila umazanijo na njegovem obrazu, prepotenost taborniške bluze, prah na laseh... Ni marala njegovega taborništva. Vedno je govorila, da bi bil lahko več doma in se mirno ter brez ihte loteval nalog, se učil, kolikor je pač potrebno in, kaj da mu je le treba vsako soboto in nedeljo riniti z doma, se vlačiti okrog po dežju in blatu, drugič spet po vročini in prahu in se potem vračati domov ves utrujen in umazan... Že večkrat mu je

skušala dopovedati, da on od tega nima nobene koristi. On se ji je ob tem vedno smejal, tako jo je bilo pač najlaže utišati, čeprav je bilo res, da je prišel domov večkrat prehlajen in enkrat celo poln klopov. Še zdaj se je posmehtil, ko se je spomnil, kako se je takrat prestrašila, da bo dobil meningitis.

Končno se je spet zdravil in brcnil copate z nog. Po predsobi je neprijetno zavonjalo po prepotenih nogah in neopranih nogavicah. Mati si je kar zatisnila nos in ga še bolj nejevoljno pogledala. »Vrzi še te smrdljive nogavice v stroj in si splakni noge! Potem pridi pa jest! Hitro!« Tako mu je rekla, se naglo obrnila in odšla v kuhinjo.

* * *

V kuhinji so Ivan, Mare in Ivo medtem že skorajda izpraznili krožnike z juho. Le Mare je še imel pred sabo pol krožnika rumenih domačih rezancev, s katerih je posnel že skoraj vso juho. Ivo se je že zatopil v »Sportske novosti«, ki jih je imel razgrnjene tik ob krožniku, in Ivan, ki je dotlej ves čas govoril, se je vprašujoče zagledal v Katarino, ki se je mimogrede ustavila ob štedilniku, se sklonila in odprla pečico, vzela iz nje lonec s preostalo juho, spet zaprla pečico in nadaljevala svoj povratek k mizi.

Ivan je srebral dolge rezance in juho z žlice, ki jo je že ves čas držal tik pred usti, ponesel žlico spet proti krožniku in vprašal: »Kje pa je bil? — Saj je rekel, da bo opoldne že doma.«

»Kaj pa jaz vem,« je odgovorila ona. »In spet je ves umazan in zmatran,« je še dodala, medtem ko je z majhno modro zajemalko nalivala juho v že pripravljen krožnik za Brina, ki ga je bilo medtem slišati iz kopalnice, kjer se je umival in hkrati žvižgal nekakšno koračnico. Katarina je odložila prazni lonec v pomivalno korito ter sedla. Naglo je začela zajemati iz svojega še skoraj polnega krožnika in tudi Ivan je že spet srebal juho in dolge rezance z žlice, ki jo je potem v širokem loku ponesel nazaj proti krožniku.

Ivo je bral »Sportske novosti«, Mare je z žlico brozgal po rezancih in opazoval očeta in mater. Ivan je tudi jedel na neki povsem svojstven način. Njegove kretnje so bile delno stisnjene vase, a delno spet nenavadno široke. Počasi in previdno je nosil žlico od krožnika do ust, vedno prav zvrhano. Usta je odpiral zelo na široko; vnesel je žlico nekako do polovico med na stežaj razprte ustnice in potem nenavadno naglo zaprl usta in skozi tako nastalo ozko režo med ustnicami vsrebal juho in vsrknil rezance, ki jih je močan zračni tok kar premetaval, da so se zvijali in udarjali s konci po njegovi gornji ustnici, ki je po tem ostajala vsa svetla, vlažna in mastna, in naglo so izginjali za že stisnjenimi ustnicami, med preudarno in počasi prežvekujočimi zobmi. Tako je torej srebal in hlastno ter pohlepno vsrkaval rezance, a žvečil je počasi, temeljito in ravno tako tudi požiral in medtem je roka v velikem in visokem počasnem loku vračala prazno žlico nazaj v krožnik in spet zajela z njo juho in rezance, vsakič tako, da je dno žlice podrsalo in zaškrebalo po dnu krožnika. Katarina je jedla drugače. Hitro.

Kot bi si prizadevala, da bo pot tako polne kot prazne žlice od krožnika do ust in nazaj čim krajša in čim hitreje opravljena. Ni srebala. Žvečila je hitro in drobno. Pri njej ni bilo opaziti nobenih zastojev, nobenih odvečnih gest. Tudi če je govorila, je medtem vedno hkrati tudi žvečila in sploh opravljala vse druge gibe, povsem nemoteno. Ne kot Ivan, ki je med govorjenjem mahal z žlico in škropil po mizi, če že ne iz ust pa iz žlice, iz katere mu ni nikdar uspelo izsrebat vse juhe... Nazadnje je Mare odložil žlico, ne da bi pojedel rezance do konca.

Katarina ga je pogledala in medtem ko je neumorno praznila svoj krožnik, ga je vprašala: »Kaj ne boš pojedel do konca?«

Mare je samo odkimal. In že je zastala tudi Ivanova roka med strganjem še zadnjih ostankov rezancev in juhe s krožnika. Zastale so tudi njegove čeljusti. Pogledal je sina, ki mu ni vrnil pogleda.

»Zakaj pa ne ješ?« V njegovem glasu je bilo čutiti dobrohotnost, čeprav si je očitno prizadeval dodati tudi nekaj strogosti. »Spet si pojedel samo vodo. — Te bi se lahko napil tudi v kopalnici!« je postajal njegov glas nekoliko nestrpnejši. »Viš, kako si bled in...« Ob zastanku se je Ivan odločil, da bo le postrgal z dna krožnika še zadnja dva rezanca in tistih nekaj svetlikajočih se kapljic juhe, ki so se ju držale. Ponesel je vse to do ust in kar požrl, brez žvečenja, vse skupaj in takoj nato odložil žlico v prazen krožnik. Spet se je zagledal v Mareta. »Jaz ne vem, od česa si tako zmatran. Saj nič ne delaš. — Od bab?«

»Drek od bab!« se je nenadoma oglasil Ivo. Nepričakovano in glasno, da je celo Katarina za hip zastala in ga pogledala od strani. »Kar vprašaj ga, od česa je tako utrujen!« je še dodal Ivo, ne da bi dvignil pogled od »Sportskih novosti«, v katerih je bral ugibanja o tem, kdo bo izpadel iz Prve zvezne nogometne lige.

Vsi so molčali. Mare je opazoval najprej Ivota in potem očeta, ki se je očitno kar nekoliko jezno zagledal v najstarejšega sina. Mimogrede se je njegov pogled srečal s Katarininim, precej zaskrbljenim. Napeti molk, ki bi se prav lahko spet izrodil v živčno zbadanje, prerekanje in celo kreganje, je prekinil Brin, ki je z umitimi nogami in obrazom prišel iz kopalnice. Rekel je: »Dober tek!« in že sedel na svoj prostor in začel jesti juho.

* * *

Nihče mu ni odgovoril. To ga ni čudilo. Takšna voščila v njihovi družini sploh niso bila v navadi in tudi sam je tokrat to rekel samo zato, ker je ob vstopu v kuhinjo začutil napetost med njimi. Bili so pač vsak po svoje usekani, je razmišljal med prvimi žlicami juhe. Očetovi občasni poizkusi, da bi jim vsilil nekakšno formo družinskega življenja, so bili vedno obsojeni na neuspeh.

Šele po prvih žlicah in mislih se je razgledal. Ivo je bral »Sportske«. Mare se je zagledal skozi okno, v prazno seveda. V desetem nadstropju, če sediš za mizo in gledaš skozi okno, pač ni nič zanimivega videti, je bilo

jasno Brinu. Oče je še vedno užaljeno gledal zdaj enega, zdaj drugega in Brin je iz tega sklepal, da je prav gotovo imel spet kakšen napad. Očitno ga je mučila ena njegovih zamisli, kakšno bi moralo biti pravo družinsko življenje. Mati je medtem že pobrala vse preostale krožnike za juho, zložila jih je enega v drugega in tako sedela ter čakala, da bo pojedel še on, in da bo šele potem postregla z naslednjo jedjo. To je pomenilo, da se je tokrat tudi ona ogrela za videz urejenosti in sloge. Vse to je očitno zaslutil in začutil tudi Ivo, je takoj razumel Brin, brž ko je opazil, kakor je Ivo počasi dvignil glavo in pogledal očeta in mater. In že se mu je povetil levi kotiček ust...

»Kaj danes ne bomo nič drugega jedli? — Samo juho?« je vprašal Ivo in izzivanje v njegovem glasu je bilo tako odkrito, da so ga morali vsi začutiti. Katarina sploh ni odgovorila. Le Ivan mu je nasedel.

»Se ti kam mudi? — Počakaj, da brat poje, in bomo skupaj nadaljevali.« Brin ga je gledal, kako se je z obema rokama oprl na mizo, se nekoliko sklonil naprej in se pretirano strogo zagledal v Ivota. Ni razumel, kako da očetu ni bilo jasno, da Ivo samo izziva, saj je vendar vsa kuhinja dišala po pečenki in je ob pomivalnem koritu stala velika bela skleda, polna solate. Toda Brin je pogledal Ivota, ki se je medtem že spet poglobil v »Sportske novosti«. Seveda nalašč, ker je tako očetova bojevitost izzvenela v prazno. In to je nazadnje zaslutil oče tudi sam, ker je nenadoma kar uplahnil, se spet naslonil nazaj in spustil roke v naročje. Do spora tako tokrat ni prišlo... Medtem je Brin izpraznil krožnik. Spustil je žico vanj, da je glasno zaropotala in se je Mare naglo ozrl, ker ga je nenadni ropot vzdramil ter sklestil njegovo zamišljeno zrenje skozi okno. Brin si je kar s servieto obrisal čelo, na katerem se mu je spet nabralo nekaj drobnih kapljic potu. Juha je bila kar topla in tudi hitel je, da ga ne bi preveč čakali in se že iz dolgočasje začeli prepirati.

Katarina je medtem že vstala in odnesla krožnike in žlice v pomivalno korito ter se spet vrnila k mizi s plitvimi krožniki in jih razložila pred njih. »Presneti dedci!« je nenadoma spregovorila in Brin je zaznal nekakšen čuden ponos v teh besedah. »Samo jedli bi, pomaga mi pa nobeden nič.« Brinu se je vedno zdela hecna, kadar se je tako prepustila svojim ženskim in materinskim čustvom. Razumel je to kot nekakšno njeno koketiranje kar z vsemi obenem. Mimogrede je domislil, kako se je ona pravzaprav z vsemi dobro razumela. Ne kot oče, ki jih je kar naprej v nekaj silil in vedno hotel, da bi bilo drugače, kot se je odločil kateri od treh sinov.

Polagala jim je kose pečenke na krožnike in spet spregovorila: »A sploh veste, koliko je dela, če kuhaš za pet ljudi in potem spet vse to pospravljaš in pomivaš.« Še vedno je Brin zaznaval v njenem glasu isto čustvo. Ni se pritoževala. To bi bilo precej nenavadno. Bila je preveč dobrovoljne narave...

In tudi zato se mu je očetova reakcija zdela neprimerna. Prenapeta. »Danes boš, Ivo, ti pomil posodo!« je rekel Ivan z glasom, ki si je prizadeval biti dovolj strog, da Ivotu očitno še na pamet ne bi smelo priti, da bi mu oporekal.

Toda Ivo je samo postrani pogledal proti njemu in se mu posmehtnil. Oče se je že sklonil naprej, da bi še kaj podal. Menil je pač, da je Ivtov posmešek dovolj jasen odgovor. Vendar se je Ivo že spet zagledal v svoj časopis, kot da se ni nič zgodilo. A prekinila ga je tudi Katarina, ki je spet stopila ob mizo z novo posodo in jim začela ob pečenko polagati na krožnike kepe praženega krompirja.

* * *

»Ah, kaj,« je rekla Katarina. »Bom že sama pomila. Saj imam ves popoldan čas. — Pusti ga, ko je pa nogomet na televiziji.« Izrekla je vse to nalašč lahkotno, celo površno, samo da bi Ivan začutil, da nima smisla nadaljevati s prerekanjem. Čeprav je slutila, da mu najbrž ni všeč, ker je že spet zadnja beseda ostala Ivtu. Ni marala teh nenehnih razpravljanj in zbadanj, ki so se kar vlekla iz ure v uro, iz dneva v dan. In nobenega smeha ni bilo več v hiši. Nobene ljubezni in veselja do življenja. Vsi so samo prežali na priliko, da bi lahko drug drugemu kaj oponesli, ga zbadli in se mu ponorčevali in seveda tudi tisti, ki je bil prva tarča, nikdar ni želel ostati dolžan in je zbedel nazaj in to navadno še bolj boleče kot prvi in že se je začel prepir. In tako nikdar ni bilo miru. Ali so se kregali ali pa niso govorili med seboj. Ona bi pa rada le to, da bi se mogoče kdaj usedli za mizo, odprli steklenico vina in si pripovedali šale, če že česa drugega ne bi vedeli...

* * *

Ivan je tokrat popustil. Ne zaradi ljubega miru. Zato, ker je imel nekaj neprimerno bolj pomembnega povedati. Sklenil je, da jim bo svoj načrt razložil, ko bodo pili kavo, toda Katarina ga je opozorila na to, da bo Ivo že kmalu spet izginil v dnevno sobo in se zabuljil v televizor. In poleg tega ga je novica že tako matrala in kar sama silila iz njega, da je pravzaprav že nekajkrat nameraval spregovoriti o tem. Dotlej ga je zadrževalo samo to, ker še ni bilo Brina. Zamislil si je to nedeljsko kosilo kot nekakšen družinski posvet. Upal je, celo verjel, da bodo njegovo zamisel prav gotovo vsi pozdravili. Pričakoval je celo, da bo ta zamisel učvrstila že dokaj razmajano in načeto slovo v družini.

Katarina je medtem spet sedla za mizo in vsi so molče jedli pečenko, krompir in solato. Ivan je za hip zastal in jih pogledal. Trije njegovi sinovi so sedeli z njima za mizo in vendar so se mu že tolikokrat zdeli popolnoma tuji ljudje. Nekakšno nenehno in globoko nerazumevanje je vladalo med njimi. Že precej let je bil sleherni razumni pogovor med njim in Ivtom in tudi med njim in Maretom skoraj popolnoma nemogoč. Vedno je čutil, kako govorijo drug mimo drugega. Največkrat preprosto ni dojel, oziroma vsi njegovi prigovori so bili sprejeti tako, da sploh ni razumel tistega, kar mu je kateri od njih odgovoril. To je veljalo predvsem za pogovore z Maretom. In pogledal je Mareta ob tem, ko je razmišljal o njem. Zdel se mu

je strašno suh in bled, kar siv. Mare je največkrat kar molčal, če mu je on kaj rekel, svetoval ali očital, a če je že kaj rekel, je to povedal tako, da je moral on dobro premisliti, če je hotel vsaj zaslutiti, kaj naj bi sinove besede pravzaprav pomenile. Ivota je seveda razumel, le da sta ga njegova ciničnost in posmehljivost strahotno razburjali. Človek se pač ne more pogovarjati z nekom, ki se mu ves čas posmehuje... Tolikokrat je že razmišljal, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi se nekako spet spletle neke vezi med njimi. Da bi se vsaj kot ljudje zblížali in se odkrito pogovorili o tem, kaj jih pravzaprav loči. In zdaj se mu je končno zdelo, da je morda le našel...

Opazil je, da ga Katarina opazuje. Ker ni jedel. Za hip se je zmedel in se odločil. Položil je roko z vilicami na mizo in že mislil začeti govoriti, ko ga je nenadoma prehitel Ivo.

»Danes si pa nekam lačen,« se je posmehnil Brinu, ki je res precej hitro jedel. »Kaj se še niste začeli hraniti s kobilicami in deževniki?«

Brin ni nič odgovoril. Niti zmenil se ni za Ivotovo zbadanje. Ivan je zdaj dokaj trdo odložil na mizo še nož in tudi Katarinine roke so zastale in Mare se je začudeno zazrl v Ivota in nehal s svojim počasnim žvečenjem. Ivan je užaljeno, trdo in karajoče spregovoril: »Nehaj že s takimi!« Zdelo se mu je, da bo tolikšna graja zadostovala. A ko ga je Ivo s svojim večnim posmeškom na ustnicah pogledal in se mu je levi kotiček ust še nekoliko povetil, je Ivan preprosto moral dodati še: »Med kosilom!« Strogo, kolikor je le zmožel.

Toda Ivo ni spremenil svojega posmehljivega izraza. Kar vztrajal je in Ivan je začutil izziv v njegovih besedah: »Saj ga samo sprašujem. Zadnjič me je namreč prepričeval, kako pravi človek lahko v naravi preživi, ne da bi karkoli potreboval iz trgovine. Seveda, če se spozna na te reči. Ne vem več, kaj vse mi je naštel, kar je mogoče jesti: polže, črve, ogrce, kebre, hrošče, ptiče seveda tudi in razno razne rastline pa krte, kače, najbrž tudi miši in podgane in žabe in kobilice. In vse to, pomisli, brez soli in najbrž kar surovo, ker navsezadnje tudi vžigalice, s katerimi zanetiš ogenj, moraš neke kupiti, če že ne v trgovini, pa v trafiki.«

»Daj mir s takimi, no!« Katarina je kar nekoliko proseče pogledala najstarejšega sina. »Med kosilom res ni čas za takšne pogovore,« je skušala biti pomirljiva. In potem se je očitno poizkusila še pošaliti: »Namesto da bi me kateri pohvalil, ker sem skuhala dobro kosilo.«

»Odlično si skuhala,« je bil takoj ustrežljiv Brin. »In ne sekiraj se zaradi njega,« je še dodal in pokazal z nožem proti Ivotu, »on misli, da imamo vsi tako neobčutljive želodce kot on, ki si ga je uničil s pijačo in bi najbrž zdaj lahko pil tudi solno kislino in mu ne bi nič bilo.«

Ivan se je medtem spet pomiril in zbral za objavo svojega načrta. »Rad bi vam nekaj povedal,« je začel tako počasi in dejansko z nekakšnim slovesnim glasom, s katerim je še sebe nekoliko presenetil, a druge najbrž še bolj, saj so se vsi začudeno zagledali vanj. Mare je celo odložil vilice in nož, čeprav ni še skoraj nič pojedel. In Ivan je nadaljeval: »Čeprav se že nekaj časa ukvarjam s tem načrtom, vam nisem doslej še nič povedal, ker sem hotel najprej natančno vedeti...«

»Daj no,« ga je prekinil Ivo, »saj govoriš kot kakšen delegat, ki je prvič dobil besedo in je zaradi tega tako vznemirjen, da kar pol ure melje in plete in seveda nič ne pove. Poleg tega, kako neskončno srečen je, ker so mu dovolili govoriti.«

»Tiho bodi!« Ivan je bil kar nekoliko užaljen, ker mu Ivo že spet ni dovolil dokončati nagovora tako, kot bi on želel. A da ga ne bi sin ponovno prekinil, je vendarle pohitel: »Torej odločil sem se, da bom kupil parcelo na Gorenjskem, in da si bomo zgradili tam družinsko vikendico. Lokacijo sem si celo že ogledal. Predvčerajšnjim,« se je zdaj Ivan obrnil h Katarini in ji pojasnjeval, »ko sem ti rekel, da moram na krajšo službeno pot in da me popoldne ne bo domov. V resnici sem si šel ogledal prostorček za našo hišo.« Utihnil je. Bili so res presenečeni. Vsi. Kar gledali so ga. In Ivan je bil srečen. Za hip se mu je že zdelo, da je imel prav, ko je predvideval, kako jih bo ta načrt vse pritegnil in zbral vse sile v družini za dosego istega cilja. Vse sile v enotno prizadevanje. Spet je spregovoril: »Parcela, ki mi jo je priporočil prijatelj iz podjetja, je dejansko izjemna. Zelo blizu ceste, a vendar tako rekoč v pravem pragozdu. Voda je blizu in, kar je najvažnejše, prostor je poceni in na njem že stoji nekakšna koliba, tako da tudi za lokacijsko dovoljenje ne bo treba posebej prositi. V bistvu sem se že o vsem dogovoril in pojutrišnjem grem z dosedanjim lastnikom na občino, da podpiševa pogodbo in urediva vse, kar je potrebno. — Potem bomo začeli pa delati. — Vsi.«

Zdaj je Ivan spet umolknil. Nenadoma se mu je zazdelo, da bi vseeno že lahko kdo kaj rekel. Gledal jih je. Vsi štirje so kar gledali in molčali. Še je bil ponosen in navdušen, toda tišina, ki je sprejemala vase njegove besede brez kakršnegakoli odziva, ga je vznemirila. Gledal jih je, vsakega posebej. Kot da bi vsak zase premišljeval novico...

* * *

Katarina je zdaj žvečila počasi, zamišljeno. Vedela je, koliko je dela z gradnjo hiše. Spominjala se je, koliko dela, tegob in poti je imel njen brat in vsa njegova družina, ko so pred leti gradili stanovanjsko hišo v Novem mestu. Tri leta so minila od dneva, ko so začeli kopati temelje, do dne, ko so prva dva prostora uredili toliko, da so se lahko vselili. In gradnja je povzročila pravo norišnico v družini. — In Ivan bi ji lahko tudi kaj povedal o svojih načrtih, — je bila celo rahlo užaljena. Ni se ji zdelo prav, da je kar brez nje razmišljal in sklepal o vsem tem...

* * *

Brina očetova zamisel ni posebno vznemirila. — Bajta pač, — si je mislil. Predvideval je, da si je oče prav gotovo zamislil pravo hišo, tako rekoč družinsko, po možnosti celo nadstropno. A to naj bi, po Brinovem mnenju, pomenilo predvsem zelo veliko dela in malo koristi. On bi bil prej za kaj manjšega. In razmišljal je tudi o tem, da mora po kosilu poklicati

Mojco in ji povedati, da si je premislil, in da je tudi on zato, da gresta v kino ob šestih in ne ob osmih. Bil je prepričan, da bo naloge do šestih že dokončal. In zvečer, pred spanjem, je nameraval še malo pogledati fiziko. — Seveda, če ne bo kakšnega šoka vmes, — je razmišljal in hkrati čakal, kako bodo drugi sprejeli očetov načrt...

* * *

Ivo je tudi odložil vilice in nož. Vendar le toliko, da si je natočil pivo v že prazen kozarec. Skrbno in počasi. Brez pene. Mimogrede je tudi on pogledal očeta, ki je očitno že zelo težko čakal, da se bo kdo navdušil za njegov projekt. In Ivo je ob tem že sklenil, da se bo skušal sam čimbolj izogniti tej gradnji. — Je res brez veze, — je razmišljal in počasi pil pivo, — da bi vse sobote in nedelje prebil nekje na Gorenjskem, mešal in nosil beton in malto samo zato, da bosta starca čez vikend in na stara leta imela kam iti. Če si hočeta zgraditi pristavo na deželi, naj se kar sama ubadeta s tem. Njega se to ne tiče. — In pogledal je na uro. Še dvajset minut je bilo do začetka prenosa nogometne tekme po televiziji. In Ivo je prepričeval sam sebe, kako njega ta tekma neprimerno bolj zanima kot pa očetovi posestniški popadki...

* * *

Mare že spet ni mogel več jesti. Vse se mu je upiralo. Zaradi masti, ki jo je bilo čutiti v vsem. V mesu in v krompirju in tudi v solati. Odložil je na mizo vilice in nož. Potiho in previdno in delal se je, kot da intenzivno razmišlja o očetovih besedah. Moral se je tako pretvarjati, čeprav je slutil, da so najbrž vsi dovolj zaposleni z očetovim načrtom in se tako tokrat ne bo nihče obregnil obenj; zakaj ne je več. Spet se je zagledal skozi okno, v srebrnkasto modrikasto plazmo zraka. Bilo ga je strah. Nenehoma je moral misliti na pretekli večer. Bili so vsi pri Tomažu, kot že tolikokrat, toda tokrat je bilo blazno. V začetku so se imeli dobro, potem pa se je nenadoma med njimi vse zapletlo. Večer je bil popolnoma pokvarjen in Adela je doživela pravi živčni zlom, da si je komaj opomogla. In to jih je vse vrglo iz tira. Tudi z njim je bilo po tistem zelo slabo. Ves čas je imel občutek, da se bosta obe velikanski omari v Tomaževi sobi zrušili nanj in ga stisnili ter zmečkali pod sabo, da se mu bodo trske zadirale globoko v meso...

In nazadnje Katarina ni več vzdržala. Ves čas tega čudnega molka, med katerim se tudi premaknil ni nihče, je opazovala moža. Sledila je zmedi, ki se je pojavila v njegovem pogledu, razočaranju in užaljenosti ob tem, da njegove besede niso sprožile nobenega odziva. Bilo ji je jasno, da mora spregovoriti, čeprav se ni najprej pogovoril o vsem tem z njo in jim je zdaj to sporočil že kot dokončno zamisel. »Jaz ne vem, a veš, ali ima to kakšen smisel ali ne,« je nazadnje le rekla. »Ti si pravzaprav bolan,« je skušala opravičiti svoj pomislek, ko jo je Ivan nenavadno začudeno in užaljeno pogledal. V njej sta se spopadli užaljenost in nekakšna jeza zaradi

te njegove ponovne užaljenosti z občutkom, da mu mora pomagati, ker bo drugače spet ves zagrenjen. »In sploh sva že oba malo prestara zato, da bi naenkrat začela kar nekaj graditi, se ti ne zdi?« Ob zadnjih besedah se mu je skušala celo nasmehnuti. Za hip ji je bilo celo žal, da je vse to sploh rekla, ker jo je Ivan še kar užaljeno in začudeno gledal.

»Prestara? — Kaj pa govoriš, no!« Že po njegovem glasu je ugotovila, da je res užaljen. In bilo ji je jasno, da je Ivan pričakoval vse drugačen sprejem svojega načrta. Morda se je bal tega, da bo Ivo odgovoril s posmehom, in da bo Maretu spet vseeno, toda z njene strani je prav gotovo pričakoval podporo in pomoč. Umaknila je pogled. Kljub dobri volji se le ni mogla kar tako sprijazniti s tem. Posvetila se je koščku mesa, kupčku krompirja in peresu solate. Skušala je vse to spraviti na vilice kot en zalogaj. Še vedno je bila nekoliko jezna. Povedala je pač, kar je mislila. — In res je, da je s takšnimi stvarmi veliko dela, — je še sama začutila določeno užaljenost v sebi. Bila je prepričana, da od njunih sinov ni pričakovati kdo ve kakšne pomoči. In vedela je, da sta sama že prešla leta, ko človek lahko brez skrbi prenaša težke plohe, meša beton, po cele dneve streže zidarjem in tako naprej...

»Kaj pa pravzaprav misliš zgraditi?« se je nepričakovano oglasil Brin, ki je medtem že pojedel. In Katarina je slutila, da poizkuša tudi on nekako sprostiti napeto vzdušje za mizo.

In Ivan se je res razživel, kot da bi ves čas čakal le na vprašanje, na katerega bi lahko odgovoril in razložil svojo zamisel do konca: »Ja, jaz mislim, da bi se kar resno lotili zadeve. Prav gotovo ne bi imelo nobenega smisla postavljati kakšno kajžico, ki bi bila še za nas vse premajhna, kaj šele potem, ko se boste tudi vi še pomnožili. Zato sem sklenil, da bomo zgradili kar pravo hišo, nadstropno. V pritličju bodo kuhinja, kopalnica, dnevna soba in majhna predsoba. Zgoraj bi naredili pa spalnico za naju z mamó in manjši prostor za vas in kopalnico. Hkrati bi uredili pa še podstreho tako, da bi bilo mogoče tudi tam spati, vsaj poleti, za silo. Kaj pa vem,« se je skušal, očitno že spet razpoložen, še enkrat pošaliti, »kako se boste vi razmnoževali.«

»In koliko bo to stalo?« ni več vzdržala in se je spet vmešala Katarina, še vedno nekoliko slabe volje. Ponavadi se je o vsem najprej posvetoval z njo. Tokrat pa se je kar sam odločil in to pravzaprav že dokončno. Vedela je pa tudi to, da jih je hotel prijetno presenetiti in zato jo je jezilo tudi to, da se je Ivo ves čas delal, kot da ga pogovor sploh ne zanima.

Ivan ni takoj odgovoril na njeno vprašanje. In to je seveda moralo pritegniti njeno pozornost. Kar gledal jo je, precej dolgo, in pomislila je, da se je najbrž zbal nestrpnosti v njenem glasu. Seveda nikakor ne bi bilo prav, če bi prišlo do prerekanja med njima. Ker že pri sinovih ni doživel pravega odziva, bi bilo najbrž dobro, če bi mu vsaj ona nudila določeno podporo. Spregovoril je zelo previdno: »Malo seveda ne bo stalo. — Danes pač nobena stvar ne stane malo. Nas bo pa vseeno stalo vse skupaj precej manj kot bi koga drugega, ker mi bodo pri nabavljanju materiala pomagali prijatelji in znanci, in še manj seveda, če bomo sami poprijeli za delo in ne bo

treba za vsako malenkost plačati delavcev. — Delavcev v bistvu niti potrebovali ne bomo, če boste vsi pripravljeni prijeti za delo, kadar bo treba.« Z zadnjimi besedami se je Ivan obrnil tudi na sinove. Katarina je sklepala, da najbrž zato, ker se je ona ves čas njegovega govorjenja trudila, da bi prikrila svojo slabo voljo in mu pokazala določeno razumevanje. In najbrž je po tem sklepal, da si je njo že pridobil in je skušal zdaj doseči isto še pri sinovih.

Toda njegove zadnje besede so Katarino spet vznemirile: »Najbrž ne misliš, da bomo kar sami zidali?« ga je vprašala. Spet se je v njenem glasu pojavila neka jedkost. Dobro je vedela, da zidanje ni preprosto delo in ni ji šlo v glavo, kako more biti Ivan tako naiven in pričakovati, da bodo sinovi pomagali pri delu. »Saj se nam bo vikend že prvo noč podrl na glavo, če ga bomo sami zidali,« je spet skušala speljati svojo slabo voljo v nekakšno šalo. Ni ga nameravala pogledati, a ga nazadnje le je. Gledal jo je očitajoče, vprašujoče in zmedeno obenem. In spet se ji je zazdel smešen in neboljen. Kot da bi jo želel vprašati, zakaj mu ne privošči veselja, ki ga ima s tem. Za hip jo je stisnilo v grlu. Že se je zvezila sama nase, na sinove, ki so bili že vendar pravi možje, odrasli ljudje, pa so se tako čudno vedli in vztrajali v svoji trmi. — In tudi on! Lahko bi si izmislil kakšen primernejši način za objavljane svojih načrtov. Negodnik! — Vedela je, da mora končno res zatreči svojo užaljenost, celo nehati misliti o sebi, in mu pomagati. »Mislim, vsaj kakšnega zidarja bomo prav gotovo morali najeti,« je nazadnje rekla in se mu poizkusila še nasmehniti. Komaj opazno in samo zanj. Da bi ga nekoliko spodbudila. Zato, da ne bi več tako obupano gledal. In tako izgubljeno. — Ob priliki mu bo že povedala, da bi bilo bolje, če bi se prej posvetoval z njo, ali pa mu bo vrnila to kako drugače. Moral bi vedeti, da ne more kar mimo nje sprejemati tako pomembnih sklepov in se odločati za nekakšne načrte. — Tako je razmišljala, vendar mu je zdaj sklenila pomagati, zaradi sinov...

Ivanu je njen komaj opazni nasmešek očitno zadoščal. Res mu je pomagal prebroditi zagatnost, v kateri se je znašel zaradi molka sinov in njenega opaznega nasprotovanja. Opazovala ga je, kako se je njegov izraz spreminjal. Kako se je sproščal in spet privzemal tisti znani videz zagnanosti in celo navdušenja. Najbrž je pričakoval neko radost in zagretost za svojo zamisel, je slutila Katarina. Ker se to ni zgodilo, se je zdaj ujel za njen nasmeh in zadnjo pripombo o zidarjih, ob katerih je seveda moral začutiti, da se mu želi približati in mu pomagati. In zdaj je spet lahko spregovoril: »Ja, seveda. Brez zidarjev ne bo šlo. To ni preprosto delo. Vinko mi je že priporočil dva Bosanca...«

»Bosanca?« mu je skočila v besedo presenečena Katarina.

»Ja, Bosanca,« jo je očitajoče pogledal Ivan. Najbrž je pozabil, da ona... Ne da jih ni marala, Bosancev. Niso ji bili preveč všeč. Ivan je že pohitel s pojasnjevanjem: »To sta dva zelo dobra zidarja. Oziroma, eden je zidar in drug mu pomaga. Že deset let sta v Sloveniji in čisto dobro govorita slovensko. In baje sta izjemno dobra delavca. Vsaj Vinko mi je tako rekel in nanj se seveda popolnoma zanesem.«

»Ja, seveda, na tega policaja se ti vedno popolnoma zanesesh, bolj kot nase,« se je nepričakovano oglasil Ivo in tako prekinil tudi Katarinino razmišljanje o tem, ali naj še kaj reče zoper Bosance ali ne. »Brez njega ti počasi še srat ne boš več mogel,« je Ivo dokaj grobo zaključil svoje zbadajoče očitaje, ne da bi ob tem sploh dvignil pogled od »Sportskih novosti«. Toda v njegovem glasu je bila prava nestrpnost, celo jeza.

Ivotove besede so spet povečale napetost za mizo. Mare je nehal strmeti skozi okno in se je začudeno zagledal proti Ivotu. Brin je opazoval zdaj enega, zdaj drugega. Katarina je bila zmedena. Že je verjela, da ji je uspelo speljati pogovor, in upala, da bo kosilo minilo brez prerekanja. In zdaj je nenadoma Ivo spet vse pokvaril. Kot vedno, kadar je kdo omenil Vinka, se je mimogrede domislila. Ivo ga ni prenesel, čeprav se je njej zdel Vinko prav dobrodušen, prijeten človek, pravi dedec, eden tistih, ki so vsem všeč. Opazovala je, kako je Ivan gledal najstarejšega sina. Bil je seveda prizadet. Ivotov napad ga je očitno presenetil in Katarina je nehote pomislila, kako je pravzaprav tudi sam kriv za to, saj bi moral vedeti, da se Ivo obvezno spotakne ob Vinka, če ga kdo omeni . . .

Ivan je spregovoril počasi in pojasnjujoče. S pridruženim glasom; Katarina je takoj vedela, da si prizadeva še enkrat pojasniti svoje razmerje z Vinkom in se hkrati trudi, da ne bi s tem izzval še kakšne opazke. »Vinko je moj prijatelj,« je rekel in še enkrat poudaril, »moj najboljši prijatelj! Nikdar v življenju me ni izdal in zapustil in zato, mislim, ni prav nič čudno, če mu zaupam in verjamem. — Ko bi vsaj še komu lahko tako verjel!« Utihnil je le za toliko, da je zajel sapo in že je spet spregovoril; tokrat živahneje in glasneje: »Prostor, ki sem ga dobil, je krasen. Blizu Tržiča. To je v bistvu zelo blizu. Manj kot uro vožnje iz Ljubljane. Tako rekoč ob cesti in vendar na samem, v pravem gorenjskem gozdu. Na nekakšni naravni terasi na pobočju hriba, ki se nad našo teraso še nekoliko dvigne in se pod njo strmo spusti v grapo, skozi katero teče hudournik. Zelo romantično. Prava idila. Lahko boste hodili tja in tam študirali,« se je razvnel Ivan, »in tudi pisali, če še nameravate seveda. — Inspiracije vam tam prav gotovo ne bi smelo manjkati, saj boste v pravi, nepokvarjeni naravi . . .« Nazadnje je le utihnil. Najbrž je opazil, da jo je nekoliko zavozil, je sklepala Katarina. To mu je prav gotovo moral povedati utrujeni Maretov pogled, Ivotovo posmehljivo trzljanje v levem kotičku ust in tudi rahel posmešek, ki je oblebdel na Brinovih ustnicah. Utihnil je, čeprav je najbrž imel prav in bi res lahko bilo tako, se je zdelo tudi Katarini. Le da s temi njunimi sinovi nekaj ni bilo v redu. Daleč je bil že čas, ko sta Ivo in Mare še pisala. Ivan se je trudil, da bi razumel njuno pisanje, njej je bilo dovolj to, da je videla prispevke svojih sinov objavljene v revijah in časopisih in jih je lahko pokazala prijateljicam. Vendar Ivanu ni uspelo dojeti, kaj pomenijo črtice, ki jih je objavljaj Ivo, ali verzi, ki jih je pisal Mare. Včasih se je pritoževal, da oba sinova mislita v nekakšnem tujem jeziku in le zapisujeta te svoje misli v znanih besedah. Razumel je besede, smisla pa ne . . .

»Ste že vsi pojedli?« je vprašala Katarina in se odločila, da ne bo več razmišljala o družinskih problemih. Njeno vprašanje je bilo odveč, saj

so že pred časom vsi odložili vilice in nože. To, da je Mare spet pustil več kot pol mesa in krompirja na krožniku, je bilo normalno. Le solato je pojedel vso. Pomislila je, da mu tako vsaj vitaminov ne bo manjkalo. Po-birala je krožnike, jih polagala drugega v drugega...

* * *

»In kako si uspel dobiti tako dober prostor?« se je spet oglasil Brin. »Seveda, če je res tako dober?« se je nenadoma v njegovem glasu oglasil tudi dvom. Ivan je bil kar ogorčen ob besedah najmlajšega sina.

»Brez skrbi, prostor je odličen,« je rekel nejevoljno in moral kar na silo zatreti v sebi željo, da bi Brinu še kaj rekel. Na primer to, da naj si nikar ne domišlja, da samo on kaj ve o naravi in o življenju v naravi, čeprav je tabornik...

In spet ga je Ivo prekinil v njegovem tihem zasebnem negodovanju. Rekel je Brinu: »Zasluge, dragi moj. Star revolucionar ima pač pravico zahtevati zase enega boljših kosov domovine, ki jo je nekoč osvobodil.« Povedal je to tako, da je Ivan dobro vedel, da so besede namenjene njemu, kot izziv, in ne Brinu.

Toda od štedilnika se je oglasila Katarina: »Tiho bodi!« je rekla Ivotu. Precej ostro. Ivo jo je pogledal in res ni zinil nobene več. Ivan se je hvaležno ozrl proti ženi. Nalivala je kavo v skodelice. Dobro mu je delo, ker se je vmešala, saj je tako prekinila prerekanje, ki bi se prav gotovo začelo, če bi on odgovoril Ivotu. Ker je to storila ona, je Ivo odnehal. To ga je presenetilo. Toda že večkrat je opazil, da je Ivo utihnil, če je to zahtevala ona, medtem ko ga njemu ni uspelo nikoli utišati. In spet je pogledal Ivota. Ta je gledal na uro. — Seveda, — se je spomnil Ivan, — le še nekaj minut je ostalo do začetka prenosa nogometne tekme. Morda tudi zaradi tega ni hotel začeti prepira? — Spet se je ozrl h Katarini. Brisala je pladenj, na katerem so stale polne skodelice, s cunjjo za brisanje posode. — Najbrž je spet polila, — se je domislil. — Gledala je k mizi in nalivala kavo ter polila. — To se ji je kar naprej dogajalo. Ivanu se je zdela raztresena, včasih celo nekoliko nemarna. Vedno je mislila na nekaj drugega, ne na to, kar je delala. Nekajkrat sta se že celo sprla zaradi tega. Preveč na lahko je gledala življenje... Končno je prinesla pladenj s skodelicami kave do mize, sedla in razmestila skodelice po mizi. Pred vsakega eno, le pred Brina ne.

Brin ni maral kave. Tudi kadil ni. Sploh si je prizadeval, da bi imel drugačne navade kot Ivo in Mare, ki sta medtem že prižgala cigarete. In Ivan je že srknil kavo. V zadnjem hipu je pomislil, da bi se lahko tudi opeknel. Že večkrat se je. Tokrat ne, saj je Katarina kavo skuhalo že pred kosilom in se je medtem celo že nekoliko preveč ohladila...

Spet se je oglasil Brin: »Veš, po moje je zelo v redu, da si se odločil za to reč. Boš šel vsaj kaj ven, na zrak. Ne boš več kar naprej sedel pred televizorjem kot kakšna ličinka.«

»Kdo?!« je bil začuden in tudi užaljen Ivan. Res ni razumel, kako more Brin reči kaj takega njemu, ko bi vendar moral vedeti, da gre on vsak popoldan na dolg in hiter sprehod čez grajski hrib, največkrat pa kar čez Rožnik, Mostec in Šišenski hrib, kar ni ravno kratka tura. Zvečer pa pač posedi pred televizorjem. — Kaj pa hoče drugega; naj bi hodil zapravljat po gostilnah? — se je prizadeto spraševal Ivan in sklenil, da ne bo razpravljaj o tem. Zdelo se mu je, da bi ne imelo smisla. Brin je bil res malo doma in to ga je do neke mere opravičevalo. Pač ni dobro vedel, kaj se v hiši dogaja. Tako je v svojih mislih opravičeval sina in rekel: »Saj ne gre zame. Jaz sem pravzaprav res že star. Gre za vas, za vse nas, da bomo imeli kam iti iz tega smoga. — In, to je prilika, da se vsi skupaj, vsa družina zagrizemo za to stvar. Imam prijatelje, ki mi bodo priskočili na pomoč in bomo tako mimogrede zbrali material, kar je sicer danes največji problem. Cement, ki ga je najtežje dobiti, imam že obljubljen. Če le ne bo kaj prišlo vmes...«

»Sama korupcija!« mu je spet skočil v besedo Ivo. »Same zveze in poznanstva. Ti, ki se zmeraj trudiš...«

»Pa kaj pol?« je zdaj prekinila Ivota Katarina in Ivan sploh ni prišel do besede, čeprav je želel odgovoriti na sinov izziv strogo in hkrati bi mu tudi pojasnil nekatere stvari. »Saj vsi tako delajo in zakaj ne bi še mi?« je končala Katarina in Ivan zdaj ni več odgovarjal Ivotu. Ni se mu zdelo več pomembno.

Samo še enkrat je poudaril: »Samo, vsi moramo poprijeti. To je zelo važno.«

»Ja, če bi se vsi lotili dela, bi že bilo nekaj, tako bova pa kmalu sama s tistima dvema Bosancema. Boš že videl,« je bila očitno povsem prepričana Katarina. In tudi sam si je moral priznati, da njune sinove, tudi kadar se bolj navdušijo in zavzamejo za kaj, dobra volja kmalu zapusti. Vedno je bilo tako. Ne le ob skupnih, družinskih načrtih, tudi ob njihovih privatnih. Ivo in Mare kar nista mogla nikjer vzdržati in vendar so vsi ljudje poudarjali, kako zelo sta nadarjena...

— Kot da bi slutil moje misli, — je pomislil Ivan, ko se je Ivo spet oglasil: »Mene lahko že zdaj izvzameta iz svojih načrtov in kombinacij. — Mene udarnišтво ni nikdar navduševalo. Še zanimalo me ni.«

Ivan mu je bil takoj pripravljen razložiti, da je udarnišťvo nekaj povsem drugega od tega, če človek dela zase: »Ti, poslušaj...«

* * *

A Katarina ga je takoj prekinila: »Pusti ga! Bo že šlo tudi brez njega.« Ivan jo je presenečeno pogledal in umaknila je pogled. Kar naenkrat ni mogla več poslušati prerekanja. Vzdihnila je. Ivan jo je še vedno gledal. Spet se je počutila težko in staro, kar nadložno. Kar naprej je morala prekinjati nenehno tleči prepir. Posegati v vedno znova vzrasla prerekanja. Dostikrat preprosto ni imela volje ali moči za to in je kar sedela, medtem ko so se Ivan in sinovi obkladali s prikritimi in odkritimi žaljivkami in dokazovali drug drugemu, kdo je pametnejši...

* * *

Neprijetno napeto tišno so prekinjali samo zvoki ob postavljanju skodelic na krožničke, mlaskanje in Ivotovo prelistavanje časopisa. Vse je bilo naenkrat popolnoma suho, se je zdelo Maretu. Trpko. Tudi kava se mu je zdela pregrenka. In ni mu bilo zanjo. Pil jo je pravzaprav bolj zato, da se ne bi spet kdo obregnil obenj, in ne zato, ker bi si je želel. Kar naprej so ga opazovali. Vsi. Predvsem mati in oče. Zelo pozorno. Medtem ko je jedel, ko je pil. Moral se je zelo potruditi, da je pojedel toliko, kot je, a mati in oče sta že spet mislila, da je to premalo. — Kriza. Akutna. Že nekaj časa traja, — je razmišljal Mare. In zaželel si je, da bi se ves prostor okrog njega nenadoma izpraznil, da bi lahko premislil stvari. Zdelo se mu je, da že nekaj časa pretirava z vsem tem, a da bi bilo tudi skrajno neprijemerno, če bi se skušal brzdati in se odpovedovati izkušnjam, dokler je bilo še dobro. Izkušnje so se grmadile in obzorje se mu je prav zadnje čase izjemno širilo. Seveda ni bilo ravno vedno tako sijajno, si je moral priznati Mare. Bili so tudi slabi dnevi. — Kakor včeraj, — je razmišljal, — bilo je res blazno in bal se je, da se bo res kaj groznega zgodilo. Adelina kriza, njeni kriki in jok; to jih je vse zadelo, da so se komaj še pobrali in nekako na silo nadaljevali . . .

Hotel je srkniti le še malo kave, toda hkrati je vdihnil in zaletelo se mu je. Zakašljal je tako silovito, da so rjave kaplje kar pršele iz njega, celo Brinu v obraz. In zaskelilo ga je v prsih, ko se je trudil, da bi nekako zadržal kašelj . . . Vsi so se zagledali vanj in skozi solze, ki so mu ob naporu privrele v oči, je opazoval, kako se je Ivotov obraz počasi spet skrivil v posmehljivo spako . . .

»Kaj si že spet v rožcah?« je pretil svoj posmeh še v glas in v besede Ivo. »In zdaj ne moreš ne jesti ne piti, kaj? — Vsaj kakšno uro na dan bi lahko z neskalsenim pogledom gledal v svet, se ti ne zdi?«

Mare je še nekaj trenutkov strmel vanj; v obraz, ki se je kar širil in daljšal in ožil in spreminjal barve pred njegovimi očmi. Končno je premagal kašelj in lahko vdihnil, ne da bi ga zrak praskal in žgečkal po sapniku. Še jih je gledal. Njihovi obrazi so se tako čudno spreminjali, kot bi jih kdo nenehoma napihoval in spet spuščal zrak iz njih. Prav težko se je zadržal, da ni kaj rekel ali se jim celo zasmel. In solze so mu kar še tekale po licih. Položaj je bil skrajno blesav . . . Nazadnje ni več vzdržal. Naglo je vstal in skoraj stekel iz kuhinje, v svoj kabinet. Tu je legel na kavč in se še enkrat krčevito izkašljal. Po tem se je kot ponavadi zastrmel v strop, v ogromen poster mavrice. Zelo dolgo je nepremično gledal vanj; kar izgubljal se je v barvah, kot da bi zaplul v njih. To ga je zmeraj pomirilo. In po tem je gledal še tisti blesavi danski poster: rožnato svinjsko glavo v stranišni školjki, pokrito s policajsko čepico . . . Svinjski rilec je bil pretresljivo prepričljiv, ves rožnat in živ, kar rasel je iz slike in dalj ga je gledal, bolj se mu je zdelo, da bo zdaj zdaj še zakrulil . . .

Drugi so, po Maretovem pobegu, kar obsedeli za mizo. Gledali so se in nihče ni želel prvi spregovoriti. Katarina je to dobro čutila in predvsem zato, da bi načela ta tako zgovorni molk, se je obrnila k Ivotu: »Drugič ga pusti pri miru!« Rada bi mu rekla še kaj, toda ni ga hotela izzvati. Ne bi bilo ravno prijetno, če bi Ivo začel pogovor o Maretu in to še bolj določno, kot je govoril malo prej njemu samemu. Kosilo bi se lahko slabo končalo in tega Katarina ni hotela.

Na srečo se je Brin spet spomnil načrta za vikend: »Ampak, glej, da boste naredili tak načrt za bajto, da bo res kaj prostora. Da ne bodo vse tiste neštete sobe potem tako majhne, da se človek še stegniti ne bo mogel v njih.«

Katarina je opazila, kako zelo mu je Ivan hvaležen za te besede.

»Seveda bo,« je kar prepričljivo obljubljal. »In tudi veliko klet bomo zgradili, tolikšno, da boste lahko postavili tudi mizo za namizni tenis vanjo.«

»A res?« se je narejeno začudil Ivo; tako posmehljivo, da je to tudi Katarino neprijetno prizadelo. »Jaz bi bil pol že bolj zato, da naredimo kar košarkarsko igrišče v kleti. In pokrit bazen. Zakaj bi moral biti človek zmeraj z majhnim zadovoljen?« Med govorjenjem je skrbno zlagal »Sportske novosti« in se očitno pripravljaj na odhod v dnevno sobo, pred televizor.

Katarini se je zdelo kar čudno, da se Ivan tokrat ni dal izzvati. Porinil je prazno skodelico pred njo in še naprej govoril Brinu: »Ne, ne. Sem že vse dobro premislil. Pravo hišo si bomo postavili in ne kakšno kolibo, v kateri bi morali potem ležati kar drug na drugem.«

Ivo je medtem že vstal in se napotil v dnevno sobo. Vstala je tudi Katarina, pobrala skodelice, ki so jih med pogovorom izpraznili, mimogrede popila ostanek kave iz Maretove skodelice in stopila pred pomivalno korito.

Ivo je drsna vrata v dnevno sobo spet zaprl za seboj in Katarina je nehote pogledala Ivana in opazila, kako se je ježno zagledal v zaprta vrata. Bila je prepričana, da je Ivo spet zaprl vrata namerno, ker je prav dobro vedel, da bo tudi Ivan, kakor zmeraj, šel takoj za njim v dnevno sobo gledat televizijo. In spet jo je obšla grenkoba. — Kakšno življenje! — je pomislila. — Vse gre narobe v tej hiši. Vsak čaka le priložnost, da lahko koga zafrkne. — In spomnila se je, da je brala v »Jani« ali nekje drugje članek o tem, da je nastopil čas, ko družinsko življenje po vsem svetu tako rekoč razpada, ker se tudi vse druge stare navade izgubljajo in... Ni marala razmišljati o tem. Bila je prepričana, da človek preprosto mora živeti v družini, in spomnila se je, kako je že ob branju tistega članka pomislila, da so to le čenčanja novinarjev, ki pač ne vejo več, kaj bi si še izmislili, da bi napolnil svoje časopise...

Iz razmišljanja jo je spet potegnil Brin, ki je vprašal očeta: »A bo tudi okrog hiše kaj našega prostora?«

Katarina se je zasmejala, potihoma seveda, tako vneto je začel Ivan razlagati in pojasnjevati, da bodo imeli okrog hiše kar precej zemlje in celo nekaj dreves. Smrek in gabrov. In še enkrat je ponovil, kako izreden

prostorček je dobil; kakšen kilometer od magistrale, a vendar dobesedno sredi gozda. Blaženi mir sredi deviške narave...

In Brin ga je spet priznavajoče pohvalil: »To je dobro. Človek potem lahko marsikaj počne. — Zvečer se usedeš na kakšen štor in zakuriš majhen ogenjček. Marsikaj lahko počneš takole v planini, v gozdu. To je zelo važno, da imaš prostor, in da se sploh lahko usedeš...«

»Seveda, je bil Ivan vse bolj vnet. »Roštilj bomo kupili in si bomo zvečer lahko pekli čevapčiče in zrezke. — In kakšno flašo vina bomo odprli. In tudi katero zapeli, ne...« Katarina ga je kar poslušala. Bil je že ves v zanosu in kar razgovoril se je o blagih pomladnih in jesenskih večerih, o toplih poletnih nočeh, ko bodo sedeli ob svojem vikendu, jedli in pili, se pogovarjali o tem in onem, ko bodo sinovi pripeljali svoja dekleta ali morda celo že žene na Gorenjsko...

Bilo ji je prijetno ob tem njegovem govorjenju, ker se ji je zdelo, da sliši veliko zadovoljstvo v njegovem glasu, celo vero, da bo vse to res tako. Začutila je tudi, da se sedaj lahko tudi ona bolj normalno vključi v pogovor, ker ni bilo v kuhinji Ivota, ki je tako rad sleherni besedo obrnil na glavo. A vedela je, da je treba spregovoriti tudi o popolnoma stvarnih plateh načrta. In še enkrat je ponovila, da se ona vendarle boji, koliko bo vse to stalo. Opozorila je še, da je treba vse dobro premisliti, kajti graditi hišo ni lahko, ker je težko dobiti delavce in material in si človek s tem lahko nakoplje toliko skrbi in težav, da mu je nazadnje žal, ker se je sploh odločil za gradnjo in...

Ivan ji ni pustil končati naštevanja pomislekov. Še enkrat je ponovil, da je v družini pet odraslih ljudi, ki lahko tako rekoč vse sami naredijo, in da ima ves material že obljubljen. Končal je spet kar razvneto: »Boš že videla, v nekaj mesecih bo hiša stala, s smrečico na svislih. Oktobra bova pa lahko že spala v njej.«

Katarina se je morala nasmehniti njegovi zagnani veri in tudi zato, da bi ga še razvedrila, je rekla: »Lej ga no! Kako se je razživel! Kot kakšen mladenič.«

»Človek mora imeti cilj v življenju,« je nadaljeval Ivan še bolj vneto. A po njegovem glasu je začutila, da hoče mimogrede povedati to tudi iz vzgojnih nagibov, ker je ob mizi sedel in poslušal pogovor tudi Brin. »Ni dobro, če človek samo sedi doma in si za nič ne prizadeva. To je napaka večine naših ljudi, ko pridejo v leta in samo še čakajo, kdaj jih bo pobralo...«

Katarina ga je prekinila, ker tudi sama ni marala teh njegovih vzgojnih modrovanj in nauk. V glasu, s katerim je izgovarjal te besede, je bilo nekaj, kar je človeka odbijalo, in zato je rekla: »Samo ne pozabi, da si preživel infarkt. — Jaz ne bi rada še enkrat prestajala vsega...«

Toda Ivan se ni dal motiti. Kar nadaljeval je: »Človek se mora boriti za izboljšanje pogojev, v katerih živi. Tako posameznik, kot družba v celoti. Človek mora opravičiti to, da živi.« In potem je mimogrede, čeprav nekoliko preveč vnemarno, zavrnil še njene pomisleke v zvezi z infarktom: »In nikar mi ne govori o infarktu! Če se za kaj zavzamem, me noben infarkt ne ustavi.«

»No, no!« Samo to je rekla Katarina. Vedela je, kako težko se je boriti z boleznijo. Toda ni hotela zaostri pogovora. Stresala je pralni prašek v pomivalno korito, polno tople vode in umazane posode. Ni rada govorila o boleznih, o smrti; še razmišljati ni marala o teh stvareh.

Ivan pa je po krajšem premoru, med katerim je pač pričakoval, da bo še kaj rekla, odmahnil z roko: »Eh, ti si zmeraj na vse tako črno gledala. Če bi človek tebe poslušal, bi moral izgubiti vso voljo do življenja.«

»Saj v resnici ni taka,« se je vmešal Brin. »Samo dela se. Zato, da te malo jezi.«

»Ti pa veš, pokavec,« ga je pokarala Katarina. Brez jeze in hude misli. Bolj za šalo. Pogovor je spet postal brezskrbnejši in to ji je bilo zelo všeč. Ker se je tako nedeljsko kosilo le dobro izteklo in se ob koncu že razvilo v prav prijeten začetek popoldneva. In to je imela ona najrajši.

Iz dnevne sobe je slišala televizor; Brin in Ivan sta se še pogovarjala ob mizi in risala tloris bodočega vikenda v enega od Brinovih zvezkov. Zdaj je že mislila nekoliko drugače: da bo seveda res veliko dela in skrbi, da bo vse skupaj zelo veliko stalo, a nenadoma se ji je zazdelo, da bi morda nazadnje res lahko vso zamisel v redu izpeljali. Če se bodo le vsi ogreli za stvar . . .

Prisluhnila je. Kljub čofotanju po vodi in pljuskanju je slišala, kot da so se odprla vrata iz stanovanja. Naglo si je obrisala roke v krpo za brisanje posode in stopila v predsobo. Tu ni bilo nikogar. Odprla je vrata na hodnik in videla le še to, kako je dvigalo steklo v globino in v njem Maretov obraz . . . Počasi se je spet vrnila v kuhinjo, k svojemu pomivalnemu koritu. Ivan in Brin sta kar še risala in se pogovarjala ob mizi. Ivan jo je le mimogrede pogledal in Katarina mu je z glavo pokazala proti vratom in mu pojasnila, da je Mare že spet nekam izginil, čeprav je bil že med kosilom ves matast.

Ivan ni rekel nič. Le z rameni je skomignil. Katarina je takoj vedela, da je že zaspan, kot vedno po kosilu, in da mu ni več do nobenega pogovora, tudi o Maretu ne. Kar smešen je bil, ko je počasi stopil do drsnih vrat v dnevno sobo, jih odrinil, za hip postal . . . Brin in Katarina sta oba pogledala v dnevno sobo, iz katere se je zdaj še močnejše slišal glas napovedovalca, ki je spremljal in pojasnjeval nogometno tekmo . . . In Ivan je spet zaprl vrata med kuhinjo in dnevno sobo in tako do neke mere utišal prenos in Brin je spet zaprl zvezek, v katerega se je malo prej zagledal, in odšel v predsobo. Telefonirat, je bilo takoj jasno Katarini.

Pomivala je posodo in poslušala na obe strani hkrati. Iz dnevne sobe je bilo slišati napovedovalca, iz predsobe Brina, ki je klical Mojco in se z njo dogovarjal. Oba govora sta se ves čas mešala med seboj: »Jelikič prodira po desnem krilu . . . Dolga žoga do Šestića. — A mi lahko prosim pokličete Mojco. — Podajo je prestregel Perduv, ki se je odlično znašel v vlogi Libera, in takoj podal proti Raduloviću. — O, zdravo, kaj počneš, baba? . . . Si že kaj boljše volje? — Radulović je takoj podaljšal podajo proti Laloviću, ki prodira po levem krilu in skuša podati . . . — Ti, veš kaj, sem si premislil. Tudi jaz sem zato, da greva v kino ob šestih. — Pas do

Rožiča, Rožič vrača. Ne, slaba podaja. Žogo je prestregel Nikolić, ki se je vrnil v svoj kazenski prostor, in takoj dolg pas . . . — No, prav, se dobiva malo pred šesto v pasaži . . . Kot zmeraj, ne. — Toda tu se je znašel Tomić in z glavo odbil . . . — Pa dobro se imej ta čas! — Žogo ima spet Šestić, ki začenja napad . . .«

In tako je poslušala in izpirala posodo. Nato se je Brin vrnil in spet sedel za mizo. Stala je tako, da ga je lahko med delom opazovala. Spet je odprl zvezek, vzel pero v roko, se zamislil in gledal nekaj trenutkov skozi okno. Ozrl se je tudi proti njej in potem spet v svoj zvezek in nato je naglo odložil pero na mizo, vstal in že sunkovito odrinil drsna vrata med kuhinjo in dnevno sobo.

Spregovoril je mirno, najbrž celo z nasmehom, je sklepala Katarina po njegovem glasu? »Koliko je že mrtvih?«

In slišala je, da je Ivo dokaj razdraženo odgovoril: »Ti boš prav kmalu, če se boš zajebaval!«

Vendar se Brin ni kar tako vdal: »In koliko je rezultat?«

Ivo očitno ni maral odgovoriti, ker je bilo nekaj časa slišati samo napovedovalca, ki je razlagal, kako je neki Muslin podrl Amerška, in da se Radulović zdaj pripravlja, da bo izvedel prosti strel, a da je ob žogi tudi Rožič. In potem je spet spregovoril Brin: »Malo tiše bi lahko dal, saj se ne da nič delati, ko tale butl tako vpije.«

Katarina si je spet obrisala roke v krpo za brisanje posode in še sama stopila do vrat med kuhinjo in dnevno sobo. Ivo se ni zmenil za Brinove besede, kar sedel je v naslonjaču, v roki je držal steklenico piva, že skoraj prazno, in je nepremično gledal v ekran. Nekoliko za njim je sedel Ivan, ki se je prav takrat, ko se je ona postavila ob Brina, počasi in zaspano dvignil, klamavo stopil do televizorja in nekoliko privil gumb, s katerim se uravnava glasnost televizorja. In napovedovalec je res nekoliko tiše pojasnil, da je Radulovićeva bomba odfrčala visoko čez gol. Ivan pa se je ves potoglav spet vrnil do svojega naslonjača. Zavalil se je vanj in kar zaprl oči. In Brin se je že obrnil in prijel za kljuko drsnih vrat, da bi jih spet zaprl, ko je Ivan leno povedal še izid: »Nula — nula.«

»Hvala,« je nekoliko preveč prijazno in glasno odgovoril Brin in zdaj res zaprl vrata. Sedel je spet za mizo in Katarina se je vrnila ob pomivalno korito. Lotila se je brisanja posode. Zdaj je bilo televizor še vedno slišati, vendar dokaj pridušeno. Pogledala je Brina, ki se je že zatopil v svoje račune in poslej je zelo previdno odlagala krožnike, sklede in lonce, da ga ne bi zmotila. Zazehalo se ji je. In sklenila je, da bo, ko konča s posodo, šla leč, saj se ji je utrujena lenobnost kar razlezla po vsem telesu.

Popoldan se ji spet zdel tako pomirjevalno navaden, podoben mnogim nedeljskim popoldnevom, ki so se vrstili že leta in leta, ko je čas neopazno tekkel in se že dolgo ni nič posebnega dogajalo.